

Suuntana pitkäikäisten hyvinvointivaltio

Sitran megatrendiselvityksen mukaan nyt on "aika siirtyä ikääntymisvoivottelusta kohti monimuotoisuutta vaalivaa pitkien elämänkaarien yhteiskuntaa".

Millainen olisi hyvinvointivaltio, jos se rakennettaisiin tänään tyhjästä, näillä resursseilla ja sille väestöpohjalle mikä Suomessa on tänään? Mistä luovumme, mitä vaalimme ja mihin panostamme? Millainen on pitkien elinkaarien yhteiskunta?

Näitä kysymyksiä esitetään tammikuussa julkaistussa Sitran Megatrendit 2026 -selvityksessä.

Laajan megatrendiraportin yhtenä lähtökohdista on se, että Suomi on ennennäkemättömän demografisen eli väestörakenteen muutoksen äärellä. Olemme siirtymässä yhteiskuntaan, jossa enemmistö on ikääntyneitä ja vähemmistö nuoria. Syntyvyys on erittäin alhaisella tasolla ja väestönkasvu tulee maahanmuutosta.

– Emme ole täysin sisäistäneet näitä muutoksia ja niiden vaikutuksia. Nyt on aika siirtyä ikääntymisvoivottelusta kohti monimuotoisuutta vaalivaa pitkien elämänkaarien yhteiskuntaa, toteaa yksi raportin kirjoittajista, Sitran ennakoinnin asiantuntija **Jenna Lähdemäki-Pekkinen**.

Maahanmuuton merkitystä selvityksessä painotetaan todeten, että seuraavan kymmenen vuoden aikana kilpailu ulkomaisesta työvoimasta kasvaa entisestään. Siinä korostuu sekä vetovoima että pitovoima: onko Suomi sekä houkutteleva paikka tulla, että sellainen, jonne haluaa jäädä asumaan.

"Tulevaisuudessa pitkä elämä on valtavirtaa", raportissa siteerataan Tampereen yliopiston gerontologian professori **Anu Sireniä**.

Hyvä uutinen on tämä: Suomalaiset elävät pidempään terveinä ja ovat edelleen hyvin koulutettuja. Tutkimus osoittaa, että pitkäikäisyys ei vennyä haurasta vanhuutta vaan elämä niin sanotusti venyy keskeltä. Elämään tulee lisää terveyttä, toimintakykyisiä vuosia.

– Julkisessa keskustelussa esiintyy kuitenkin jatkuvasti kommentteja, joiden mukaan ikäihmiset olisivat yhteiskunnalle taakka. Päinvastoin, meillä on entistä enemmän hyvinvoivia eläkeläisiä, joilla on yhteiskunnalle paljon annettavaa, Lähdemäki-Pekkinen toteaa.

Samalla pidentyneet eliniät ovat haaste eläkejärjestelmälle ja huolto-suhteelle. Tämä haastaa uudistamaan

yhteiskunnan järjestelmiä koulutuksesta sosiaaliturvaan ja terveydenhuollosta eläkejärjestelmään.

– Mikä on yhteiskunnan kyky uudistua? Minkälainen on nuorten tulevaisuudenusko? Nämä ovat kysymyksiä, jotka kietoutuvat väestöllisiin muutoksiin, Lähdemäki-Pekkinen sanoo.

Raportissa korostetaan, että eri väestöryhmien olisi koettava työn ja vastuun jako kohtuulliseksi. Olisi rakennettava yhteiskuntaa, jossa eri ikäpolvet ovat aktiivisemmin kanssakäymisessä.

On aika siirtyä ikääntymisvoivottelusta kohti monimuotoisuutta vaalivaa pitkien elämänkaarien yhteiskuntaa.

– Elämme aika pienissä kuplissa ja pääsääntöisesti samanikäisten kanssaihminen kanssa, Lähdemäki-Pekkinen huomauttaa.

Yhä useampi ikäihminen haluaa jatkaa työntekoa. Se pitäisi ehdottomasti mahdollistaa. Ikäyrjintää pitää karsia, raportti toteaa.

Todennäköistä on, että työurat tulevat pitenemään. Mutta jos työura kestää kuusi vuosikymmentä, mistä löytyy jaksaminen ja motivaatio? Tätä on Jenna Lähdemäki-Pekkinen mukaan pohdittu muun muassa kalifornialaisen Stanfordin yliopiston pitkäikäisyyskeskuksessa (*Stanford Center on Longevity*).

– Varmasti se tarkoittaisi nykyistä paljon enemmän erilaista joustavuutta työnteossa. Ehkä vaihtelua, jossa välillä oltaisiin töissä ja välillä huolehdittaisiin muista asioista. On myös kehitelty mallia, jossa eläkkeeltä käsin voisi välillä tulla

mentoroimaan nuoria työkäisiä tai tekemään tietyn projektin.

Pitkäikäistyvän yhteiskunnan muutos kaipaa Sitran mukaan "uuden ja innostavan lupauksen tulevaisuudesta". Megatrendiselvityksessä sitä kutsutaan uudeksi yhteiskuntasopimukseksi. Uusi yhteiskuntasopimus ottaisi huomioon myös muut megatrendit eli demokratian, ympäristökriisin ja sen miten tekoäly mullistaa yhteiskuntaa. Sen ytimessä on määritellä, millainen on hyvinvointivaltio pitkäikäisten Suomessa, jossa väkeä ja veropohjaa on huomattavasti vähemmän.

– Miten tällä väestö-, osaamis- ja talouspohjalla järjestettäisiin palikat parhaalla mahdollisella tavalla niin, että ihmiset kokisivat sen hyvänä yhteiskuntana, Lähdemäki-Pekkinen kiteyttää.

Megatrendiraportissa todetaan, että "Uusi yhteiskuntasopimus voi rakentua laajalla osallistumisella ja kyvyllä muuttaa jännitteet luoviiksi ratkaisuiksi, aivan kuten Suomi on historiassaan jo useasti tehnyt."

– Kaikkia osapuolia tarvitaan muotoilemaan tätä yhdessä: Poliittisia päättäjiä, yritysmaailmaa, etujärjestöjä, kansalaisyhteiskuntaa.

Mutta kun yhteiskunnallinen keskustelu ja päätöksenteko yhä yleisemmin näyttävät jyrkkänä vastakkainasetteluna, onko maaliamme malttia solmia uudenlainen yhteiskuntasopimus?

Ennakoinnin asiantuntija Jenna Lähdemäki-Pekkinen vastaus on kannustava.

– Kyllä meillä Suomessa on edelleen kykyä tulla yhteiseen pöytään ja keskustella. Sitran ajatus uudesta yhteiskuntasopimuksesta on itse asiassa otettu oikein hyvin vastaan.

Tuomas Talvila

– Meillä on entistä enemmän hyvinvoivia eläkeläisiä, joilla on yhteiskunnalle paljon annettavaa, Sitran ennakoinnin asiantuntija Jenna Lähdemäki-Pekkinen toteaa. Kuva: Sitra.

Megatrendit 2026

Tulevaisuustalo Sitran megatrenditrendikatsaus tulkitsee laajoja, globaaleja kehityskulkuja Suomen näkökulmasta.

Vuoden 2026 katsauksessa Sitra nostaa megatrendeiksi erityisesti väestörakenteen muutoksen, demokratian puolustamisen ja uudistamisen tarpeen, ympäristökriisin syvenemisen ja siihen sopeutumisen sekä tekoälyn mullistavan vaikutuksen yhteiskunnan rakenteisiin.

www.sitra.fi